

2803 Sayılı "JANDARMA TEŞKİLAT, GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU" ¹

MADDE AÇIKLAMALARI

(2 inci Madde Açıklaması)

Hazırlayan:

Avukat Orhan ÇELEN²

Kapsam:

Madde 2 – Bu Kanun, Jandarma Teşkilatındaki karargah, birlik ve kurumlar ile buralarda hizmet gören personeli ve bunlarla ilgili faaliyet ve esasları kapsar.

NOT:

Jandarma teşkilatı: 1 inci maddenin açıklamasına bkz. - Karargah, birlik ve kurum tarifi için bkz: İç Hz.K. 12/a, b ve c. - Karargah: Komutan veya amirlerin kıt'a veya kurumların sevk ve idarelerinde yardımcı olan bir toplumdur. Karargahlar bir kuruluş ve kadro ile tesbit edilir(İç Hz.K. 12/b, T.S.K. Müş.As.Ter.Söz. s. K-5) - Kurum: Kıt'a ve karargah anlamı dışında kalan askeri hastane, okul, ordu evi, dikim evi, fabrika, askerlik şubesi, ikmal merkezi ve depo gibi asker tesis ve teşkilatlarıdır(İç Hz.K. 12/c, T.S.K. As.Ter.Söz. s. K-20). - Taktik Birlik: Muharebede, tek bir birlik halinde kullanılmak üzere kurulmuş kıt'a, hava araçları veya gemilerden oluşan kuruluştur. Böyle bir birlik emrine ve desteğine gerekli birlikler verilir(T.S.K. Müş.As.Ter.Söz. s. T6). - Taktik birlik: Belli bir kuruluş ve kadrosu olup asli görevi muharebe olan bir teşkidir. Taktik birlik içerisinde bazı idari unsurlarda bulunabilir(İç Hz.K. 12/a). - İdari birlik: Belli bir kuruluş ve kadrosu olup asli görevi hizmet hareketleri olan bir teşkidir(İç Hz.K. 12/a).

AÇIKLAMA:

¹ Kanun Numarası : 2803, Kabul Tarihi: 10/3/1983 , Yayımlandığı R. Gazete: Tarih : 12/3/1983 Sayı : 17985, Yayımlandığı Düstur: Tertip : 5 Cilt : 22 Sayfa: 215

² Avukat Orhan ÇELEN, Ocak 1999 tarihinde TSK.dan askeri hakim albay rütbesiyle emekli olduktan bu yana, Ankara Barosuna kayıtlı olarak serbest avukatlık yapmaktadır.

Madde, 2803 sayılı JTGYK.nun, Jandarma Genel Komutanlığı teşkilatındaki tüm karargah, birlik ve kurumlar ile buralarda hizmet gören personele ve bunlarla ilgili faaliyetlere ve esaslara uygulanacağını amirdir. Diğer bir ifade ile, bu Kanun yukarıda sayılanları kapsamına almaktadır.

Bu madde, 2803 sayılı Kanunun kişi, yer ve faaliyet yönünden uygulama alanını çizmektedir.

Kişi bakımından: 2803 sayılı JTGYK. Jandarma Genel Komutanlığı teşkilatında görev yapan subay, astsubay, sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erler ile diğer sınıflardaki memurlar hakkında uygulanacaktır. Keza, Jandarma Genel Komutanlığı emrine verilen yükümlü erbaş ve erler de, bu Kanun kapsamındadır. Ancak yükümü erbaş ve erlerin tabi olacakları disiplin mevzuatı açısından, 7068 sayılı K.nun 2/2 inci fıkrasında bir ayrıma gidilmiş ve onlar hakkında 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu hükümleri uygulanacağı öngörülmüştür. Diğer Jandarma personeli ise, 7068 sayılı Kolluk Dis.Hük.Hk.K.na tabidir.

Jandarma Genel Komutanlığı personeli: Jandarma Genel Komutanlığı teşkilatında görev yapan subay, astsubay, sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erler, yükümlü erbaş ve erler ile diğer sınıflardaki memurları bu Kanun kapsamına girmektedir.

1.Jandarma Hizmetleri Sınıfı personeli:

Jandarma Genel Komutanlığı'nın TSK. bağlantısının kaldırılarak doğrudan İçişleri Bakanlığına bağlanmasını öngören hükümler sonucu olarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36 ncı maddesine, 25.7.2016 tarih ve 668 sayılı KHK.nin 22 inci maddesi ile, Emniyet Hizmetleri Sınıfı başlıklı bendinden sonra gelmek üzere "Jandarma Hizmetleri Sınıfı" eklenmiş ve bunda, bu sınıfın Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında bulunan subay, astsubay ve uzman jandarmaları kapsadığı vurgulanmıştır. Bu hüküm daha sonra 8.11.2016 tarihli ve 6755 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle kanunlaşmıştır.

Burada yer alan tanımlama, jandarma hizmetleri sınıfındaki personelin, sadece subay, astsubay ve uzman jandarmalardan oluştuğunu göstermektedir. Bu tanımlama, subay, astsubay ve uzman jandarmadan oluşan Jandarma personelinin

Devlet memurluğu sınıflarından birisi olmasını ifade etmektedir. Dolayısıyla bu personele, özel kanunlarında yani 2803 sayılı JTGYK.da hüküm bulunmayan hallerde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

2803 sayılı JTGYK.nun 13/1 üncü maddesi, Jandarma Hizmetleri Sınıfı personelinin her türlü özlük işlerinde 2803 sayılı JTGYK. hükümlerinin uygulanacağını, 2803 sayılı Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde ise, 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerinin tatbik olunacağını açıkça vurgulamıştır.

Aynı hükme göre; ancak, **nasıp ve terfi, aylık ve diğer mali ve sosyal haklar bakımından** statü ve rütbelere göre;

- 27.7.1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu,
- 13.6.2001 tarihli ve 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun,
- 28.5.1988 tarihli ve 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu,
- 18.3.1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu ile
- 10.3.2011 tarihli ve 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanununa tabi personel

hakkındaki hükümler uygulanır.

Jandarma Hizmetleri Sınıfı hariç olmak üzere Jandarma Genel Komutanlığının diğer hizmet sınıflarındaki kadrolarında bulunan Devlet memurları, Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarındaki emsallerinin yararlandığı mali ve sosyal haklardan aynı şekilde yararlanırlar.

Jandarma hizmetleri sınıfı personelin, subaylığa ve astsubaylığa nasıp işlemleri, İçişleri Bakanlığının onayıyla yapılır. Rütbelerindeki bekleme süresinin dolması ya da kadrosuzluk nedenleri ile emekliliğe sevk edilme durumunda olan, ancak hizmetlerine ihtiyaç duyulan albaylar 60 yaşına, generaller ise 65 yaşına kadar İçişleri Bakanının onayıyla görevde bırakılabilirler. İlgili personel, personel kaynağı planlaması, iç güvenlik politikaları ve gelişen güvenlik ihtiyaçlarına göre albay ve üstü rütbelerde bekleme süreleri dolmadan kadrosuzluk tazminatı ödenmek suretiyle Cumhurbaşkanı onayı ile emekliye sevk edilebilir. Nasıp ve terfi yetkilerinin kullanılmasıyla ilgili olan; 926 sayılı Kanun ve diğer kanunlarla, İçişleri Bakanlığı dışında, başka mercilere

verilmiş inha, seçim, görüş alma ve benzeri yetkilere dair hükümler Jandarma Genel Komutanlığı personeli bakımından uygulanmaz. Uzman jandarma ve uzman erbaşların nasıp ve terfileri Jandarma Genel Komutanlığınca özel kanunlarına göre yapılır(JTGYK. 13/2).

Jandarma subay, astsubay ve uzman jandarmanın atanma ve yer değiştirme esasları ise JTGYK.nun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş ve Jandarma Genel Komutanı, Genel Komutan Yardımcıları, generaller, bölge ve il jandarma komutanları dışında kalanların İçişleri Bakanınca yapılacağı öngörülmüştür(md.14/1). Buna göre; ihtisaslaşma gereği olarak özel eğitim görmüş personel nokta atamasına tabi tutulabilir. Nokta ataması yapılmayan subay, astsubay ve uzman jandarmalar valilik emrine atanır ve bunların istihdam yerleri, il içi yer değiştirmeleri vali tarafından yapılır(md. 14/2). Hizmet gerekleri bakımından uygun görülmesi halinde il jandarma komutanlıklarına general rütbesindeki subaylar da atanabilir(md. 14/3).

Ayrıca, Jandarma teşkilatının subay ve astsubay ve diğer personel ihtiyacını karşılamak üzere, ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın yapmak üzere bünyesinde fakülte, enstitü, astsubay meslek yüksekokulları, eğitim ve araştırma merkezleri ve kurslar bulunan bir yükseköğretim kurumu olarak İçişleri Bakanlığına bağlı Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi kurulmuştur. Böylece, bu teşkilatların personelinin Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı okullar yerine, İçişleri Bakanlığına bağlı olan bir eğitim kurumundan karşılanması amaçlanmış ve bu nedenle Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi kurulmuştur(Md. 13/A).

Jandarma Genel Komutanlığının (ve Sahil Güvenlik Komutanlığı) personel ihtiyacı; Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi tarafından ve Jandarma Genel Komutanlığı (ve Sahil Güvenlik Komutanlığı) bünyesindeki eğitim komutanlıklarındaki eğitimlerini başarıyla tamamlayanlardan karşılanır(J. ve Sahil Güv. Per. Temin Yönt. md. 5/1).

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi tarafından Akademide yetiştirilemeyen veya az yetiştirilen sınıf ve branşlara yönelik olarak diğer yükseköğretim kurumlarıyla protokoller yapılarak öğrenci yetiştirilebilir, Jandarma Genel Komutanlığı (veya Sahil Güvenlik Komutanlığı) nam ve hesabına diğer yükseköğretim kurumlarında öğrenci okutulabilir(Aynı Yönt. 5/2).

Jandarma hizmetleri (ve Sahil Güvenlik hizmetleri) sınıfında göreve başlayacak olan personelin branşları ise, aynı Yönetmeliğin 7 inci maddesinde gösterilmiştir.

2803 sayılı JTGYK.nun 20 inci maddesi ise, Jandarma Genel Komutanlığı personelinin; bu Kanunla getirilen hakların yanı sıra, özlük hakları bakımından, 926 sayılı “Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu”, 657 sayılı “Devlet Memurları Kanunu” ile genel ve özel düzenleme getiren diğer kanunlarla verilen haklardan da yararlanacağını amirdir.

Jandarma hizmetleri sınıfı personelin, subay, astsubay ve uzman jandarmaları ifade ettiğini söylemiştik. Bunlar ise daimi/muvazzaf ve sözleşmeli olarak iki bölümde mütalaa edilir.

a. *Subay*: 2803 SK.nun 13 üncü maddesi, jandarma hizmetleri sınıfı personelinin hakkında, nasıp ve terfi, aylık ve diğer mali ve sosyal haklar bakımından statü ve rütbelerine göre 27.7.1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun uygulanacağı ifade olunmuştur. Subaylar TSK.Per.K.nun 3 ve 29 vd. maddelerinde gösterilmiştir. Subaylar, asteğmenden mareşala (büyük amirale) kadar rütbeyi haiz asker kişilerdir. Jandarma teşkilatında, muvazzaf subay kaynağı, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisidir. Bu akademi bünyesinde kurulu olan Jandarma ve Sahil Güvenlik Fakültesi, teşkilatların ihtiyacı olan subayların yetiştirilmesi için lisans düzeyinde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulamalar yapar.

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi tarafından yetiştirilemeyen veya az yetiştirilen sınıf ve branşlara yönelik olarak diğer yükseköğretim kurumlarıyla protokoller yapılarak öğrenci yetiştirilebilir, Jandarma Genel Komutanlığı (veya Sahil Güvenlik Komutanlığı) nam ve hesabına diğer yükseköğretim kurumlarında öğrenci okutulabilir(JTGYK. 13/A.15).

Ayrıca, En az dört yıl süreli fakülte bitirenlerden muvazzaf subay olmak için başvuranlar ile fakülte veya yüksekokul bitirenlerden muvazzaf astsubay olmak için başvuranlar düzeltilmemiş nüfus kaydına göre müracaat yapılan yılın ocak ayının ilk günü itibarıyla yirmi yedi yaşını, lisansüstü öğrenimi tamamlamış olanlar ise otuz iki yaşını bitirmemiş olmak, yönetmelikte öngörülen sınavlar ile uygulanacak temel askerlik veya kolluk eğitiminde başarılı olmak ve diğer nitelikleri de haiz bulunmak

şartıyla Jandarma Genel Komutanlığı (veya Sahil Güvenlik Komutanlığı) tarafından gösterilecek lüzum ve İçişleri Bakanının uygun görmesi halinde ilgili branşlara nasbedilebilirler(JTGYK. 13/A.13).

Akademi bünyesindeki tüm birimlerde öğrenim gören öğrencilerden öğrenim süresini başarıyla tamamlayanların subay ve astsubay nasbedilmeleri için Akademi tarafından yapılacak yeterlilik sınavında başarılı olması gerekmektedir.(JTGYK. 13/A.12)

Sözleşmeli jandarma subayları: Jandarma Gn.K.lığında görevli sözleşmeli subay ve astsubaylar ise 13.06.2001 tarih ve 4678 sayılı TSK. Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hk. K.³ Hükümlerine göre temin edilirler.

2803 SK. md. 13'de; sözleşmeli subay ve astsubaylar açısından da geçerli olmak üzere, jandarma hizmetleri sınıfı personelinin her türlü özlük işlerinde, 2803 SK.da hüküm bulunmayan hallerde, 657 sayılı DMK.nun tatbik olunacağı, ancak nasıp ve terfi, aylık ve diğer mali ve sosyal haklar bakımından statü ve rütbelere göre 13.6.2001 tarihli ve 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı açıkça ifade edilmiştir.

Esasen 2803 SK.nun 13/A.13 maddesine göre; Jandarma Genel Komutanlığı (ve Sahil Güvenlik Komutanlığı) bünyesinde 13.6.2001 tarihli ve 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun kapsamında istihdam edilecek sözleşmeli subay ve astsubaylar hakkında muvazzaf subay ve astsubaylar için belirlenmiş esaslar aynen uygulanır.

2803 SK.nun 15 inci maddesi, Jandarma personeli hakkında disiplin ve soruşturma işlemlerinin hangi usullere göre yapılacağını düzenlemiş olup, bu maddenin a fıkrasında, disiplin işlerinin özel kanununa göre (7068 sayılı GKDHK) göre yapılacağını belirlemiştir. Burada jandarma personeli muvazzaf/daimi veya sözleşmeli olarak ayırma tabi tutulmamıştır. Esasen 7068 sayılı GKDHK.nun 2/1.b maddesi de, sözleşmeli subay ve sözleşmeli astsubayların bu Kanun kapsamında olduğunu açıkça göstermiştir.

³ Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Yönetmeliği ise, 27.4.2002 tarih ve 24738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

b. Astsubaylar: Astsubay çavuştan astsubay kıdemli başçavuş rütbesine kadar rütbeleri haiz olan jandarma hizmetleri sınıfına tabi personeldir. Astsubayların rütbeleri, TSK.Per.K.nun 77 inci maddelerinde sayılmak suretiyle gösterilmiştir.

Bunlarda subaylarda olduğu gibi, Jandarma teşkilatında kurulu olan Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi bünyesindeki eğitim-öğretim kurumlarında yetiştirilir. Bu amaçla kurulan Jandarma ve Sahil Güvenlik Meslek Yüksek Okulu, bu teşkilatların astsubay ihtiyacını karşılamak için mesleki eğitim verir. Meslek Yüksek Okulu; Teşkilatın görev ve sorumluluklarına uygun olarak, ön lisans düzeyinde bilgi ve beceriye sahip, mezuniyet sonrası meslekî gelişim programlarında belirtilen eğitim ve öğretimi izleyebilecek nitelikte muvazzaf astsubay yetiştirmekle görevlidir.

Sözleşmeli astsubaylar: Yukarıda sözleşmeli subaylarla ilgili yapmış olduğumuz açıklamalar bunlar içinde aynen uygulanır. Bunlarda 4678 sayılı TSK. Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hk. K. hükümlerine göre temin edilirler

c. Uzman jandarma: 28.5.1988 tarih ve 3466 sayılı Kanuna göre Jandarma Genel Komutanlığınca belirlenen kadro görev yerlerinde devamlı personel istihdam ederek hizmetteki verimi artırmak maksadıyla istihdam edilen Jandarma Hizmetleri sınıfı personeldir. Uzman Jandarma Okulunda verilen öğrenim ve eğitimle yetiştirilirler. Ancak uzman jandarma okulu kaldırılmış olup halen yetiştirilmemekte, sadece evvelce mevcut olanlar halen göreve devam etmektedir.

2. Jandarma teşkilatının diğer personeli:

a. 657 sayılı Kanuna tabi Devlet memurları: 2803 sayılı JTGYK.nun 13 üncü maddesi, Jandarma Genel Komutanlığının diğer hizmet sınıflarındaki kadrolarında bulunan Devlet memurlarının, Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarındaki emsallerinin yararlandığı mali ve sosyal haklardan aynı şekilde yararlanacaklarını amirdir.

7068 sayılı GKDHK.nun 2/1.b maddesi, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatlarında görev yapan diğer sınıflardaki memurlarında bu Kanun kapsamında olduğunu belirlemiştir. Bunlar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında mütala edilen sivil memurlardır.

b. Uzman erbaşlar: 3269 sayılı Kanuna tabi uzman erbaşlar ile 6191 sayılı Kanuna tabi olan sözleşmeli erbaş ve erleri de, yukarıda belirtildiği üzere, Devlet memurlarının TSK.leri kadrolarındaki emsallerinin yararlandığı mali ve sosyal

haklardan yararlanacaklarını öngören atıf kapsamında mütala etmek gerekir.⁴ Esasen, 13 üncü maddenin 1 inci fıkrasının ilk cümlesinde de, özlük işleriyle ilgili olarak 18.3.1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu ile 10.3.2011 tarihli ve 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanununa yollamalar yapılmıştır. Ancak 3269 ve 6191 sayılı Kanunlara tabi personelin, 657 sayılı DMK.nun 36/1 maddesinin VIII bendinde düzenlenen Jandarma Hizmetleri Sınıfı tanımına dahil edilmediği dikkate alındığında, (Çünkü bu sınıfın Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında bulunan subay, astsubay ve uzman jandarmaları kapsayacağı ifade olunmuştur.), 2803 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının bu tereddüdü giderecek şekilde ve daha açık bir tarzda kaleme alınması gerekir diye düşünmekteyim.

Uzman erbaşlar, 18.3.1986 tarih ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa göre temin edilirler⁵. 3269 sayılı Kanunun 1 inci maddesi; uzman erbaş kadrolarında devamlılık arz eden teknik ve kritik görevlerde, yetişmiş personel ihtiyacını karşılamak maksadıyla istihdam edilecek uzman onbaşı ve uzman çavuşların temini, hizmet şartları görev ve hakları, yükümlülükleri, astsubay sınıfına geçirilmeleri ile ilgili esas ve usulleri Bu Kanunun düzenlediğini vurgulamıştır.

Uzman erbaşlar; iki yıldan az, beş yıldan fazla olmamak şartıyla sözleşme yaparak göreve başlar ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile ilgilendirilirler. İstihdam edildikleri kadronun görev özelliklerine göre sınıf ve branşları ile ilgili sağlık nitelikleri uygun olanların, müteakip sözleşmeleri, bir yıldan az, beş yıldan fazla olmamak şartıyla azami elliiki yaşına girdikleri yıla kadar uzatılabilir. Yaş sınırı nedeniyle Silahlı Kuvvetlerden ayrılacak olanlardan istekliler, merkezi yönetim bütçe kanunlarında yer alan sınırlamalara tabi olmaksızın, Milli Savunma Bakanlığı, MSB ANT Başkanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) kadrolarında emekli aylığına hak kazandıkları tarihe kadar Devlet memuru olarak istihdam edilirler. Bu şekilde atama işlemine tabi tutulanlara 16 ncı maddenin ikinci fıkrasında yer alan ikramiye ödenmez (3269 SK. 5/1). Uzman erbaşların 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 92 nci maddesi hükmünden yararlanabilmeleri için en az yedi hizmet yılını tamamlamış olmaları gerekir(3269 SK. md. 5/4).

⁴ Işıklar, Celal: Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Kanunu, s.21

⁵ Uzman Erbaş Yönetmeliği için bkz: Resmî Gazete Tarihi: 20.09.2005 Resmî Gazete Sayısı: 25942

Jandarma hizmetleri sınıfı içerisinde mütala edilmeyen uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erlerde 2803 sayılı JTGYK kapsamındadır. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, hakkında ise öncelikle haklarında kendi özel kanunları hükümleri tatbik olunacaktır. Ayrıca bunlar hakkında da, 7068 sayılı GKDHK. hükümleri tatbik olunacaktır.

c. *Sözleşmeli erbaş ve erler*: 10.3.2011 tarih ve 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu hükümlerine göre temin edilirler. 6191 SK.nun 1 inci maddesi; Bu Kanunun amacının, Türk Silahlı Kuvvetlerinin (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dâhil) Genelkurmay Başkanlığınca lüzum görülen erbaş ve er kadrolarında, kritik ve uygun görülen görevlerde, yetişmiş personel ihtiyacını karşılamak maksadıyla istihdam edilecek sözleşmeli erbaş ve erlerin; temini, yetiştirilmeleri, görevde yükselmeleri, tertip edilmeleri, geçici görevlendirilmeleri, hizmet şartları, görev ve hakları, yükümlülükleri, ayırma ve ayrılmaları ile ilgili usul ve esasları düzenlemek olduğunu ifade etmiştir. Bunlar, sözleşmeli çavuş, onbaşı ve er rütbelerini havidir.

Sözleşmeli er adaylarından askerî eğitimi başarıyla tamamlayanlar; birlik, karargâh, kurum ve kuruluşları ile aralarında yapılan bir sözleşme ile göreve başlarlar.

Sözleşmeli er adayı; sözleşmeli er yetiştirilmek amacıyla ön sözleşme yapılarak askerî eğitime alınanları ifade eder(6191 SK. 2/1.ç).

Sözleşmeli er adaylarından, askerî eğitimi başarı ile tamamlayanlarla, dört yıldan fazla olmamak kaydıyla en az üç yıllık sözleşme yapılır. Müteakip sözleşmeler, bir yıldan az üç yıldan fazla olmamak şartıyla azamî yedi yıllık hizmet süresi sonuna kadar uzatılabilir(6191 SK. md. 4/1)

Sözleşmeli erbaş ve erler ile sözleşmeli er adayları, asker kişi sayılırlar. Sözleşmeli erbaşlar, muvazzaflık hizmetinde olan emsal rütbedeki erbaşların üstü, emsal rütbedeki uzman erbaşların astıdır(6191 SK. 4/3).

Sözleşmeli erbaş ve er olarak en az yedi hizmet yılını doldurarak ayrılanlardan nitelik belgesi olumlu olanlar, ilgili mevzuatlarındaki şartları taşımaları kaydıyla kamu kurum ve kuruluşlarının boş kadro ve pozisyonlarına bu maddedeki usul ve esaslar çerçevesinde atanırlar.(6191 SK. Ek md. 1/1)

3. **Yükümlü erbaş ve erler:** Er; İhtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan rütbesiz askerdir(İç Hz.K. 3/a.1) Erbaş ise; ihtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan onbaşı ve çavuş rütbelerini haiz askerdir(İç Hz.K. 3/a.2).

Bunlar 1111 sayılı Askerlik Kanunu kapsamında yükümlülüklerini yerine getirmek üzere silah altına alınırlar ve askerlik hizmetini tamamlamalarını müteakip terhis edilirler.

Jandarma Genel K.lığı ve Sahil G.üv.K.lığı teşkilatlarında 1111 sayılı Askerlik Kanununa göre askerlik yükümlülüğünü yerine getiren erbaş ve erlerde 2803 sayılı JTGYK. Kapsamındadır.

Ancak bunlar, 7068 sayılı GKDHK. kapsamında değildir. 7068 sayılı GKDHK.nun 2/2 inci maddesi, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı emrine verilen yükümlü erbaş ve erleri 7068 sayılı GKDHK. Kapsamı dışında tutmuştur.

Bunlar hakkında 31.1.2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Bu personelin disiplin suçları hakkında, TSK.Disiplin Kanunu'nun 25, 26 ve 27 nci maddeleri hükümlerine göre işlem yapılır.

Kanunun yer bakımından uygulanması:

Kanunlar, kural olarak yapıldıkları ülke sınırları içerisinde uygulanırlar. Kanunların bu şekilde onları yapan devlet tarafından kendi ülkesi içinde uygulanmasına "kanunların yerselliği-mülkiliği ilkesi" denilmektedir.

2803 sayılı JTGYK.da, kanun kapsamındaki Jandarma teşkilatı ve mensuplarının mülki taksimat esasına göre yerleştirildiği karasuları dahil tüm ülkede uygulanacaktır.

Kanunun zaman bakımından uygulanması:

Kanunlar genel kural olarak yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren, yürürlükte buldukları dönem içinde ortaya çıkan olay ve ilişkilere tatbik edilir, uygulanırlar. Anayasa'ya göre, kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin yürürlüğe girebilmeleri için yayımlanmaları gerekmektedir. Kanunların ne zaman yürürlüğe gireceği hususunda genellikle ilgili kanunların metninde açık bir hüküm bulunur.

2803 sayılı JTGYK.nun 7068 SK.nun 38 inci maddesi de, Bu Kanunun Resmi

Gazete’de yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğini amirdir. Kanun, 12.3.1983 tarihli ve 17985 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girmiştir.

İÇTİHATLAR:

* Karargâh hizmetlerinde çalışması sakıncalı olduğu belirtilen kişinin, bu görevden alınıp başka bir göreve atanması mümkün ise de; sakınca teşkil eden hal ve durumun belgelendirilmemesi ve başka bir garnizona atandırılması karşısında, takdir hakkının objektif olarak kullanıldığı söylenemez.(AYİM.1.D., 2.11.1993, E.1993/976, K.1993/852)

AV. Orhan ÇELEN